

Talousarvio 2023 ja taloussuunnitelma 2023–2025

HYVINVOINNIN JA TERVEYDEN EDISTÄMINEN

Kuntalain (410/2015) 1 §:n mukaan kunta pyrkii edistämään asukkaidensa hyvinvointia. Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021) ja monet muut lait määrittävät kunnan tehtäviä hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on jatkuvaa toimintaa, jota varten on pysyvät, toiminnan edellytyksiä mahdollistavat rakenteet. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on konsernihallinnon alainen toimintayksikkö, mutta hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toiminta jakaantuu kunnassa kaikkien toimialueiden kesken ja yhteistyö on välttämätöntä. Teknisten- ja ympäristöpalvelujen tehtävänä on turvata terveyttä ja hyvinvointia edistävät elin- ja toimintaympäristöt kuntalaisille. Koulutus- ja sivistyspalvelujen erityisenä tehtävänä on ihmisenä kasvun tukeminen. Kulttuuri- ja kirjastopalvelut, nuoriso- ja liikuntatoimi edistävät omalta osaltaan kuntalaisten terveyttä ja hyvinvointia sekä tukevat yhteisöllisyyttä.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen edellyttää lisäksi toimivaa yhteistyötä mm. sosiaali- ja terveystieteiden, järjestöjen, seurakunnan, yksityisten toimijoiden ja valtion paikallisviranomaisten kanssa. Kunnassa palveluja ja toimintaa tuottavat tahot luovat laajasti mahdollisuuksia osallisuudelle ja yhteisöllisyydelle sekä hyvinvoinnin edistämiseksi. Kuntalaisten tarpeiden ja palautteiden kuuleminen ja niihin vastaaminen ovat tärkeä osa yhteistyötä ja toiminnan kehittämistä.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen vastuutahona toimii Hartolassa kunnan johtoryhmä. Hyvinvointikoordinaattori toimii hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen asiantuntijana sekä vastaa lakisäädösten suunnitelmien ja raporttien laatimisesta. Vuoden 2022 lopulla valmistuva kuntastrategia ja Päijät-Hämeen maakunnalliset hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kärjet v. 2020–2025 ohjaavat osaltaan tehtävää hyvinvointityötä. Suunnitelmissa asetetut tavoitteet ja toimenpiteet mietitään yhteistyössä ja huomioidaan osana kunnan toiminnan ja talouden suunnittelua. Kuntalaisten hyvinvointiin vaikuttavassa päätöksenteossa tehdään päätösten vaikutusten ennakkoarviointia (EVA). Moniammatillinen ja poikkihallinnollinen hyvinvointityöryhmä tukee hyvinvoinnin ja terveyden edistävää ja ehkäisevää työtä sekä hyvinvointikertomuksen laatimista. Lisäksi Hartolan kunnassa toimii muun muassa ehkäisevän työn työryhmä, LAPE-ryhmä sekä nuorisolain mukainen moniammatillinen työryhmä. Työryhmät pyrkivät toiminnallaan välittämään ja lisäämään tietoa sekä edistämään kohderyhmiensä hyvinvointia ja terveyttä.

Ehkäisevä työ on merkittävä osa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä, ja kattaa mielenterveyden edistämisen, ehkäisevän päihdetyön, pelihaittojen sekä perhe- ja lähisuhdeväkivallan ehkäisyn. Ehkäisevän työn budjetti sisältyy hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen budjettiin. Ehkäisevän työn toimintasuunnitelma vuosille 2022–2026 valmistuu loppuvuonna 2022.

Seuraavat ohjelmat ja suunnitelmat ohjaavat toimintaa kunnassa vuonna 2023:

- * Laaja hyvinvointikertomus 2021-2025
- * Ikääntyvien hyvinvointisuunnitelma 2021-2024
- * Hartolan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2022-2025
- * Päijät-Hämeen ikääntyvien hyvinvointisuunnitelma 2021-2025
- * Päijät-Hämeen maahanmuutto-ohjelma 2021-2025
- * Hartolan yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelma
- Turvallisuussuunnitelma
- Ehkäisevän työn toimintasuunnitelma 2022-2026
- Päijät-Hämeen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2022-2025
- Päijät-Hämeen ehkäisevän työn toimintasuunnitelma 2021-2025
- Päijät-Hämeen liikunnan, elämysten ja hyvinvoinnin tiekartta 2030
- Päijät-Hämeen alueellinen ravitsemusterveyden edistämisen suunnitelma 2021-2025

* *Lakisääteinen suunnitelma*

Suunnitelmat ovat luettavissa Hartolan kunnan kotisivuilla valtuuston hyväksynnästä lähtien. Suunnitelmat sisältävät yksityiskohtaisempia tavoitteita ja toimenpiteitä oheisten strategisten tavoitteiden lisäksi.

Strategiset tavoitteet vuosille 2023-2025			
Tavoitteet	Toimenpiteet	Vastuutahot ja resurssit	Arviointimittarit
Yleinen hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen			
Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen sekä terveyserojen kaventaminen huomioidaan osana kaikkea kunnan toimintaa	Päätösten vaikutusten ennakkoarviointi (EVA) tehdään vaikutuksiltaan merkittävistä asioista Viestitään ja tiedotetaan suunnitelmallisesti ja monipuolisesti hyvinvointiin ja terveyteen sekä niiden edistämiseen liittyvistä asioista Viestintätiimin laatimia viestintä- ja tiedotuskäytäntöjä noudatetaan osastoilla	Johtoryhmä hyvinvointityöryhmä Hyvinvointikoordinaattori	TEAvisari Tehdyt EVAt Palaute viestinnästä ja tiedottamisesta Viestintä- ja tiedotuskäytäntöjä noudatetaan (Kyllä / Ei)
Kuntalaisten osallisuuden lisääminen, kuntalaisten näkemykset ja tarpeet tunnetaan kunnassa	Osallisuuden ja vaikutusmahdollisuuksien kehittäminen Viranhaltijoiden jalkautuminen Osallistuvan budjetoinnin kokeilu jokaisella toimialalla Lapsiparlamentti, nuorisovaltuusto ja vanhus- ja vammaisneuvosto kokoontuvat säännöllisesti ja osallistuvat toimenpiteiden suunnitteluun	Johtoryhmä, hyvinvointityöryhmä Viranhaltijat	Palautteet ja kyselyt, vastaajien määrät kyselyissä Järjestetyt tapahtumat ja tilaisuudet, osallistujamäärät (kuntalaiset, viranhaltijat, luottamushenkilöt) Toteutuneet osallistuvan budjetoinnin kokeilut
Mielen hyvinvointi lisääntyy	Vahvistetaan ammattilaisten osaamista ja lisätään puheeksi ottoa (koulutukset, tilaisuudet, verkostot ym.) Madalletaan kynnystä avun hakemiseen mm. viestinnällisin keinoin	Ehkäisevän työn työryhmä Oppilashuoltoryhmä <i>Maakunnallinen Yhdessä mielessä -hanke, mikäli saa jatkorahoitusta</i>	Sotkanet indikaattorit Järjestetyt koulutukset, tapahtumat ja tilaisuudet sekä kampanjat
Edistetään asukkaiden turvallisuutta, koettu turvallisuuden tunne paranee	Toteutetaan turvallisuussuunnitelmassa linjatut toimenpiteet ja kampanjat liittyen mm. liikenneturvallisuuden edistämiseen ja huumeiden käytön ennaltaehkäisyyn	Johtoryhmä, hyvinvointityöryhmä Oppilashuoltoryhmä Lasten ja nuorten kanssa työskentelevä henkilöstö	Sotkanet, poliisin tilastot (rikosten määrä jne.) Palautteet, kyselyt

	Lisätään tunne- ja turvataitojen opettelua lasten ja nuorten sekä aikuisten kanssa, ml. huoltajat ja työyhteisöt		
Perustasoisten sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämisen turvaaminen kunnassa	Päijät-Hämeen yhdyspintaneuvottelukunta, vuosittaiset neuvottelut, avoin keskusteluyhteys ja vuorovaikutus Päijät-Hämeen hyvinvointialueen kanssa	Päijät-Sote, puheenjohtajafoorumi, yhdyspintaneuvottelukunta	Palvelujen saatavuuden ja toteutumisen arviointi, kyselyt
Kaikenikäisten kuntalaisten liikunta-aktiivisuuden edistäminen	Maksuton liikuntaneuvonta ja matalan kynnyksen liikuntaryhmät tukevat liikunnallisten ja terveellisten elämäntapojen omaksumisessa, Hartola ja Sysmä -liikkeelle -hankkeelle suunnitellaan jatkoa Liikunnan sisällyttäminen jokaiseen varhaiskasvatuspäivään ja liikuntataitojen harjoittelu	Vapaa-aikapäällikkö, liikuntaneuvoja, hyvinvointikoordinaattori Varhaiskasvatus	Asiakasmäärät Lasten motoristen taitojen arviointi varhaiskasvatuksessa
Nuorten tupakointi, alkoholin ja huumeiden käyttö vähentyvät	Kehitetään ehkäisevää työtä moniammatillisesti Päivitetään Hartolan kunnan ehkäisevän työn toimintasuunnitelma, johon laaditaan konkreettisia tavoitteita ja toimenpiteitä mielenterveyden edistämiseksi sekä päihde- ja pelihaittojen ja väkivallan ehkäisemiseksi	Ehkäisevän työn työryhmä LAPE-ryhmä Nuorisolain mukainen monialainen työryhmä	TEAvisari, Kouluterveyskysely sotkanet.fi Mahdolliset muut kyselyt, kuten päihdetilannekysely
Nuorten harrastus- ja liikunta-aktiivisuus lisääntyvät	Harrastusmahdollisuuksien kehittäminen ja harrastustoimintaan osallistumisen edistäminen laajalla yhteistyöllä, harrastamisen Hartolan malli	Harrastustyöryhmä	Kouluterveyskysely, mahdolliset muut kyselyt
Hyvää ravitsemusta tuetaan kaikissa ikäryhmissä	Varhaiskasvatus ja koulu tarjoavat ravitsemussuositusten mukaista terveellistä ruokaa ja toteuttavat ruokakasvatusta osana toimintaansa. Ruokakasvatuksen valmiita toimintamalleja hyödynnetään. Nuorten työpajalla laadukasta ja terveellistä ravitsemusta, ruuanlaittoa ja hävikkiruuan hyödyntämistä. Yksilöllistä ravitsemusneuvontaa tarjotaan terveydenhuollon ammattilaisten ja liikuntaneuvojan vastaanotolla	Johtoryhmä, hyvinvointityöryhmä, sivistystoimi	Palautteet ja kyselyt Toteutunut (Kyllä/Ei)

Järjestöyhteistyön edistäminen	Yhdistysillat ja yhteiset tapahtumat, yhteistyö toiminnan kehittämisessä	Yhdistysyhteyshenkilö / hyvinvointikoordinaattori Vapaa-aikatoimi	Järjestetyt tilaisuudet Palautteet
Ikääntyvien hyvinvointia ja asiointia tukevien palvelujen järjestäminen	Asiointiavustajatoiminta ja Juttutupa Asiointi- ja palveluliikenne	Hyvinvointikoordinaattori Hallintojohtaja	Asiakasmäärät Palautteet ja kyselyt